

KOMISJA

NAUKI, EDUKACJI, KULTURY I SPORTU

protokół z posiedzenia 22 / 16

wizyta w Kraju Morawsko-Śląskim 8 – 9 września 2016 roku

W dniach 8 – 9 września 2016 roku na zaproszenie Komisji ds. kultury i zabytków Kraju Morawsko – Śląskiego przebywała z wizytą w Ostrawie Komisja Nauki, Edukacji, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Opolskiego.

W wyjeździe udział wzięli Hubert Kołodziej – Przewodniczący Komisji, Dariusz Byczkowski, Grzegorz Sawicki, Janusz Trzepizur, Herbert Czaja, Stanisław Rakoczy – Wicemarszałek odpowiedzialny za sprawy kultury w regionie, Urszula Zajączkowska – Dyrektor Muzeum Śląska Opolskiego, Agnieszka Kamińska Dyrektor Departamentu Kultury, Mateusz Figiel Dyrektor Departamentu Współpracy z Zagranicą oraz Jadwiga Moryto Główny Specjalista w Biurze Sejmiku

Posiedzenie obu Komisji rozpoczął Wicehetman Kraju Morawsko-Śląskiego Svatomir Recman, który witając opolską delegację życzył udanego pobytu, owocnych obrad i zrealizowania bogatego programu wizyty. Podziękował również za wizytę Komisji ds. kultury zabytków, która miała miejsce w maju br. w Opolu, za ciekawy program, serdeczne przyjęcie i owocne rozmowy. Następnie omówił zadania województwa w zakresie prowadzenia instytucji kultury, zaprezentował nadzorowane instytucje kultury oraz inne działania w obszarze upowszechniania kultury, a także planowane projekty, które będą realizowane z wykorzystaniem środków unijnych. Kraj Morawsko-Śląski jest organem założycielskim dla 7 instytucji kultury (4 muzea regionalne, 1 wojewódzka biblioteka, 1 wojewódzka galeria sztuki i Teatr w Cieszynie, który ma trzy sceny: polską, czeską i lalkową). W tym roku scena polska teatru w Cieszynie będzie obchodziła 65-lecie istnienia.

Poza prowadzeniem instytucji kultury Kraj Morawsko-Śląski wspiera rozwój kultury w regionie (w 6 sekcjach) poprzez m.in. opracowywanie dokumentów strategicznych, wspieranie żywej kultury, rzemiosła i renowacji zabytków, wspiera rozwój muzealnictwa (w Czechach funkcjonują muzea prywatne, gminne i miejskie), wspiera rozwój bibliotek (w regionie działa ponad 400 bibliotek miejskich i gminnych).

Finansowanie instytucji kultury i działań w obszarze kultury odbywa się z trzech źródeł tj. z budżetu centralnego, z budżetu województwa oraz ze środków unijnych.

Specyfiką Kraju Morawsko-Śląskiego są mniejszości narodowe, najliczniejsza to mniejszość słowacka, mniejszość polska, licząca 22 tyś 693 osoby. Przy Sejmiku działa Komisja ds. mniejszości narodowych, a współpraca z mniejszością polską jest bardzo udana. Na współpracę z mniejszościami narodowymi wydzielono specjalny budżet w wysokości 1 mln koron. Z tych środków wspierane są działania wspierające kulturę, tradycje mniejszości narodowych, organizacja imprez takich jak np. Festiwal Folkloru w Jabłonkowie organizowany od 69 lat. Z tych środków wsparcie uzyskuje także polskie szkolnictwo różnych szczebli, które finansowane jest głównie z budżetu państwa i z budżetu województwa (wsparcie polskich placówek od przedszkoli po wydział polonistyki na Uniwersytecie w Ostrawie). Kolejny obszar wspierania mniejszości to media, czeskie radio i telewizja mają sekcje polskie, od 1929 roku wydawana jest prasa w języku polskim (Głos ludu)

Wicemarszałek Województwa Opolskiego Stanisław Rakoczy podziękował za zaproszenie i zorganizowanie wizyty i przekazał pozdrowienia od Andrzeja Buły Marszałka Województwa, Norberta Krajczego Przewodniczącego Sejmiku, Radnych Województwa i

mieszkańców regionu. Następnie przedstawił członków delegacji i również przekazał najważniejsze informacje dot. funkcjonowania i finansowania instytucji kultury w województwie opolskim. Przekazał – w imieniu Marszałka Województwa i Przewodniczącego Sejmiku – List Intencyjny dotyczący nawiązania oficjalnej współpracy pomiędzy regionami.

W naszym województwie również mamy mniejszość, jest to mniejszość niemiecka, która w Sejmiku ma 7 radnych i jest w koalicji rządzącej.

Marszałek Województwa jest organem prowadzącym dla sześciu instytucji kultury, jest to Filharmonia Opolska, Teatr im. J. Kochanowskiego, którego Dyrektor Norbert Rakowski miał być dzisiaj z nami, jest otwarty na współpracę z partnerami czeskimi, z którymi już od jakiegoś czasu ma kontakty i realizował wspólnie spektakle. Kolejne instytucje to Wojewódzka Biblioteka, a Dyrektor Tadeusz Chrobak od wielu lat prowadzi intensywną współpracę międzynarodową, także z partnerami czeskimi. Pani Urszula Zajączkowska, która jest tu obecna, to Dyrektor Muzeum Śląska Opolskiego, która ma nadzieję na nawiązanie kontaktów, które rozwiną współpracę naszych muzeów. W regionie działa także unikalne w skali Europy muzeum martyrologiczne - Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach. Województwo, wspólnie z Ministerstwem i Powiatem, współfinansuje Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu – tzw. Śląski Wawel. Zamek Moszna, który mieli Państwo podczas wizyty w maju br. okazję zwiedzić, a który nie jest tak naprawdę instytucją kultury, jednak w coraz większym stopniu rozwija działalność kulturalną, organizuje liczne spotkania i koncerty. Mam nadzieję, że majowa wizyta w Opolu oraz obecna wizyta, rozmowy i spotkania zbliżą nasze jednostki i wróżę dobrą, owocną współpracę. Już dziś chciałbym zaprosić Pana Hetmana i radnych z Komisji Kultury do przyjazdu na któreś z najbliższych wydarzeń artystycznych w województwie opolskim.

Petr Ksenic – z Wydziału Funduszy Europejskich przedstawił możliwości współpracy polsko-czeskiej w ramach programów transgranicznych. Programem INTERREG Cz - Pl będą objęte oba województwa w nowym okresie programowania i istotne jest, aby projekty były realizowane po obu stronach granicy. Nasza współpraca jest możliwa w czterech obszarach tj. wspólne przygotowanie projektu, wspólna realizacja projektu, wspólne finansowanie oraz pracownicy realizujący te zadania wspólnie.

Następnym punktem programu była wizyta w Pałacu w Kuninie. Kasztelan Jaroslav Zezulcik oprowadził członków delegacji po Pałacu, zapoznał z jego historią, z historią kolejnych właścicieli i przedstawił działania, jakie podejmowane są od wielu już lat w celu odzyskania wyposażenia Pałacu i innych ważnych obiektów zabytkowych, mebli, obrazów i dokumentów rozproszonych po całym świecie.

Kolejny punkt programu to wizyta w Dolnych Witkowicach – dawnych zakładach hutniczych, w których w ciągu 170 lat wyprodukowano 90 mln ton surówki żelaza oraz 42 mln ton koksu i po ostatnim spuście surówki z Wielkiego Pieca w 1998 roku zastanawiano się co zrobić z tą ogromną przestrzenią obiektów pohutniczych. Powołano Stowarzyszenie – Dolne Witkowice, które realizuje projekt polegający na adaptacji dawnych urządzeń huty i powstała przestrzeń dla edukacji, nauki i badań, zaplecze do organizacji kongresów oraz miejsce, w którym turyści i mieszkańcy Ostrawy mogą spędzać wolny czas. Dyrektor Stowarzyszenia Petr Kudela, a równocześnie członek Komisji ds. kultury i zabytków oprowadził opolską delegację po zrewitalizowanych obiektach. W dawnym Zbiorniku Gazu urządzono salę konferencyjną na 1600 miejsc, w której odbywają się kongresy, konferencje imprezy kulturalne i edukacyjne. Na Wielki Piec wjeżdżają windą turyści, a do Małego Świata Techniki urządzono w Centrali Energetycznej ściągając tłumy dzieci z rodzicami lub z nauczycielami, gdzie w zabawny sposób przedstawia się naukę i technikę.

Drugi dzień pobytu Komisji w Kraju Morawsko-Śląskim rozpoczął się od wizyty w Teatrze w Czeskim Cieszynie. Dyrektor Suska przedstawił tą bardzo specyficzną jednostkę –

gdzie w jednym obiekcie, pod jedną dyrekcją działają trzy sceny – teatr czeski, teatr polski i scena lalkowa, gdzie spektakle grane są w języku czeskim i w języku polskim. Teatr powstał w roku 1945. Na spektakle przyjeżdżają Polacy z Cieszyna, Ustronia i okolic. Scena lalkowa została przejęta od Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego. Jesteśmy teatrem objazdowym, większość spektakli odbywa się poza terenem teatru. Duży nacisk kładziemy na obecność dzieci na spektaklach, jest to nic innego jak wychowywanie przyszłego widza i jest to dla nas bardzo ważne. Zespół aktorski sceny czeskiej to 16 aktorów, sceny polskiej też 16 aktorów i scena lalkowa to 5 aktorów. Rocznie sprzedajemy ponad 9 tysięcy karnetów (koszt to 586 koron), które stanowią także stałe zabezpieczenie finansowe teatru. Rocznie dajemy ok. 500 przedstawień, jak już mówiłem większość to są spektakle wyjazdowe. Z przykrością muszę stwierdzić, że nie jesteśmy obecni na mapie teatrów w Polsce, a na nasze przedstawienia przyjeżdżają widzowie z terenów przygranicznych autokarami i jest to całkiem spora część naszych widzów. Od 1989 roku repertuar sceny polskiej opiera się na polskiej klasyce. Teatr finansowany jest przez Kraj Morawsko-Śląski, wspierany z budżetu miasta oraz z budżetu Ministerstwa. Koszt utrzymania teatru to 50 mln koron (ok. 8 mln zł). Bardzo chętnie podjąłbym współpracę z teatrem w Opolu oraz z Teatrem Lalek. Zwracaliśmy się już niejednokrotnie do Ministerstwa o możliwość wymiany spektakli, ale ze względu na wysokie koszty wymiany międzynarodowej nie uzyskaliśmy dofinansowania.

H.Kołodziej – przede wszystkim przekazuję pozdrowienia od Norberta Rakowskiego, Dyrektora Teatru im. J. Kochanowskiego w Opolu i chciałbym już dziś zaprosić do przyjazdu do Opola, może jesienią tego roku na premierę spektaklu. Musimy się zastanowić nad możliwościami współpracy, jak Pan Dyrektor wspominał finansowanie wymiany to duży koszt, ale może w ramach odbywających się corocznie w Opolu Konfrontacji Teatralnych Klasyka Polska mógłby wystąpić Teatr z Cieszyna. Dyrektor Rakowski już w przyszłym roku widziałby możliwość i deklaruje chęć wymiany zespołów i przedstawień.

G.Sawicki – za kilka dni otwieramy czwartą scenę w opolskim teatrze – Modelatornię. Będzie to scena poświęcona Jerzemu Grotowskiemu, mało kto wie, że swoją działalność artystyczną zaczynał właśnie w Opolu w Teatrze 13 rzędów. Będzie to scena trochę eksperymentalna, przeznaczona dla młodych twórców, gdzie będzie można szkolić zespół i może udałoby się zrealizować wspólne warsztaty teatralne.

P.Suska – na naszym terenie 40 tysięcy osób deklaruje narodowość polską, więc współpraca polskiej sceny naszego Teatru z Teatrem w Opolu byłaby jak najbardziej słuszna i spotkałaby się z dużą przychylnością naszych widzów, dlatego z wielką radością realizowałbym naszą współpracę. Chcę jeszcze dodać, że kontakty z województwem opolskim mam od dawna. W minionych latach współpracowałem z Tadeuszem Soroczyńskim, Harrym Dudą, Januszem Wójcikiem. Od 30 lat realizujemy poetyckie spotkania w Jabłonkowie „Kawiarenka pod Pegazem” i bierzemy udział w Najeździe Poetów na Zamek w Brzegu.

S.Recman – ja chciałbym jeszcze dodać, że Pan Dyrektor ma wielkie zasługi dla kultury polskiej, za co został odznaczony przez Prezydenta Komorowskiego Krzyżem Kawalerskim, od Prezydenta dudy na Dzień Flagi otrzymał Honorowe Odznaczenie, został także odznaczony Medalem Gloria Artis.

Ostatnim punktem programu była wizyta w Grodzisku Kocobędz – Podbora, zaliczanym do najważniejszych stanowisk archeologicznych nie tylko na obszarze Śląska Cieszyńskiego, ale także w całej Republice Czeskiej. Grodzisko składa się z trzech części: akropolu oraz dwóch podgrodzi. Pierwsze umocnienia akropolu pochodzą z epoki brązu i starszej epoki żelaza tzw. okresu halsztackiego (X – IV w.p.n.e.) umocnienia pierwszego i drugiego podgrodzia pochodzą z II połowy VIII w. i połowy XI w. W tym miejscu powstał Park Archeologiczny wraz ze zrekonstruowaną zabudową z okresu słowiańskiego i z obiektami mieszkalnymi. Nadal prowadzone są prace wykopaliskowe, a cenne znaleziska

m.in. naczynia, narzędzia, ozdoby, urny, kości ludzi i zwierząt można oglądać na specjalnie urządzonej ekspozycji.

Wizyta Komisji przebiegała w bardzo miłej i serdecznej atmosferze. Podczas całej wizyty Komisji towarzyszyli członkowie Komisji ds. kultury i zabytków, wymieniając w tym czasie uwagi i spostrzeżenia dot. ewentualnych przyszłych kontaktów i pól współpracy. Natomiast przeprowadzone oficjalne rozmowy zaowocują niewątpliwie współpracą jednostek kultury. Już padły deklaracje dot. współpracy teatrów, wspólnych warsztatów teatralnych, wymiany spektakli, wymiany wystaw muzealnych, wzajemnego zapraszania się na ważne wydarzenia kulturalne np. na Konfrontacje Teatralne – Klasyka Polska w Opolu i na spektakle w Teatrze w Cieszynie, wspólnej realizacji projektów w obszarze kultury ze środków unijnych. Wszystkie te działania, kolejne spotkania i kontakty przybliżą oba regiony do podpisania porozumienia o współpracy między Województwem Opolskim i Krajem Morawsko-Śląskim.

Opracowała
Jadwiga Moryto

Przewodniczący Komisji
Hubert Kołodziej